

more biti, da ni jasna, pa tudi marsikomu ne bode po volji. Nemški liberalci so veselja kar iz sebe, ako govoré njih listi resnico, in konservativci ne stavijo na te besede veliko. Smešna pa, kakor vselej, je „D. W.“ ter pripoveduje v posebni izdaji, da hodi grof Taaffe k Mladóčehom v snuboke. Bodi pa kar koli, slov. ljudstvo stori tudi tokrat, kar mu veli glas domoljubja.

V zadevah slovenskega uradovanja.

Pritožbe, ki se vedno čujejo, da dopisujejo okrajna glavarstva slovenskim občinam večinoma še vedno v nemškem jeziku, dale so g. dr. Ivanu Dečku, deželnemu poslancu za Ljutomer, povod, da je stavil v deželnem zboru štajarskem v seji dne 19. novembra 1890 naslednjo interpelacijo:

Interpelacija

dr. Ivana Dečka in drugih na njegovo ekselencenco gospoda barona Kübecka c. kr. namestnika za Štajarsko.

Stalne so pritožbe posebno občinskih predstojništev, da c. kr. okrajna glavarstva na Spodnjem Štajarskem še vedno ne uvažujejo dovolj, da prebiva tukaj v ogromnej večini slovenski narod, in da ima ta pravico zahtevati, da mu c. kr. uradi dopisujejo v slovenskem jeziku in ga ne nadlegujejo z nemški dopisi.

Mnogo občin skušalo si je tako pomagati, da so sklenile slovenski uradovati, ter naznanile ta svoj sklep dotičnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu z utemeljeno prošnjo, naj vzame ta sklep na znanje, in njim pošilja zanaprej samo slovenske dopise. Nekatera c. kr. okrajna glavarstva ozirala so se na take prošnje, napravila si zaznamek teh občin, in njim dopisujejo v slovenskem jeziku. Druga c. kr. okrajna glavarstva se pa ne brigajo za take prošnje nič, ampak dopisujejo po starem kopitu vedno le v nemškem jeziku. Tako je n. pr. prosil občinski urad v Moravcih z vlogo od 4. avgusta 1889 in občinski urad v Križevcih z vlogo od dne 7. julija 1889 slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Ljutomeru, naj mu pošilja odloke v slovensčini. Ali ti prošnji ostali ste brez uspeha.

Z ozirom na to pa, ker taki nemški dopisi delajo občinskim predstojništvom velike in nepotrebne sitnobe, kajti večkrat v celem občinskem odboru ni nikdo, ki bi znal dovolj nemški, da bi tolmačil te nemške dopise,

z ozirom na to, da nikdo ne bo mislil ali zahteval, da se naj občinski predstojnik uči nemško samo za to, da bo mogel razumeti in reševati nemške dopise c. kr. oblastev,

z ozirom na to, da člen XIX. državnih temeljnih postav od 21. decembra 1867 št. 143 drž. zak. in pa tudi že zdrava pamet zahteva,

da se poslužujejo c. kr. uradi, ki so tukaj zaradi ljudstva, v občevanji z ljudstvom tistega jezika, katerega ljudstvo govori in razume:

usojamo si podpisani staviti vprašanje:

Ali je c. kr. visoka vlada voljna potrebno ukreniti, da bodo c. kr. okrajna glavarstva na spodnjem Štajarskem s slovenskim ljudstvom občevala v slovenskem jeziku, posebno pa, da bodo vsem takim občinskim uradom in drugim avtonomnim oblastim na Spodnjem Štajarskem, ki izrečno zahtevajo slovensko dopisovanje, dopisovala samo v slovenskem jeziku?

V Gradcu, 15. novembra 1890.

Dr. Ivan Dečko, Dr. Jos. Sernee, M. Vošnjak,
Dr. J. Lipold, Jerman.

V seji od 21. novembra 1890 odgovoril je namestnik na to interpelacijo sledeče:

„Na interpelacijo g. dr. Ivana Dečka in drugih imam čast odgovoriti, da so politične oblasti na spodnjem Štajarskem po obstoječih propisih dolžne, slovenske vloge reševati v istem jeziku, da se okrajna glavarstva na spodnjem Štajarskem v obče ravna po teh propisih, da je namestništvo v onih slučajih, kjer se ni postopalo tako in je namestništvo o tem izvedelo, vsikdar potrebno ukrenilo in da sploh strogo gleda na to, da se ravna po obstoječih propisih in postavah.“

Ta interpelacija je za nas štajarske Slovence zanimiva posebno zaradi tega, ker je to prva slovenska interpelacija, t. j. prva interpelacija, ki se je kedaj v deželnem zboru štajarskem stavila v slovenskem jeziku. Nemški poslanci so kar začujeni gledali nad dotlej nezaslišanim dogodkom, da se v deželni zbornici v Gradcu razlega slovenska beseda. Pa tudi odgovor namestnikov je zanimiv, in vreden, da si ga občinska predstojništva dobro zapomnijo. Namestnik pravi, da namestništvo strogo gleda na to, da se slovenske vloge rešujejo v istem, to je slovenskem jeziku, in da je vsakokrat potrebno ukrenilo, če se je pripetilo, da katero okrajno glavarstvo ni slovenske vloge rešilo v slovenskem jeziku, se ve da to tedaj, če je namestništvo o tem izvedelo vsled pritožbe.

Občinska predstojništva se torej učijo iz tega namestnikovega odgovora, da njim treba samo vsak nemški dopis okrajnih glavarstev poslati na namestništvo s kratko prošnjo, naj ono zaukaže okrajnemu glavarstvu, da občini pošlje dopis v slovenskem jeziku.

Namestništvo bo vže izdalo potreben ukaz okrajnemu glavarju, in če se je par takih slučajev naznanilo namestništvu, bo se vže okr. glavarstvo udalo in začelo dopisovati občini slovensko.

Odvisno je toraj od občin samih, da na-

pravijo konec še žali Bože obstoječemu nezmislju, da se slovenskim občinskim predstojništvom dopisuje v tujem nemškem jeziku.

Gospodarske stvari.

Jabolčnica.

Spisal Fr. Matjašič.

Ako bi pri nas ljudem kdo pravil, da je jabolčnica ona pijača, katera je kakor stvarjena za delavca, ne samo zato, ker kmeta ne stane mnogo, temveč tudi za to, ker je za žejnega človeka, ki težko dela, primernejša in zdravejša, kakor voda ali celo vino, pogledovali bi ljudje tega človeka še zmeraj nekako zaničljivo. Poleg tega namreč, da tej pijači še nikakor niso vajeni in je vsled tega tudi ne čislajo, mislijo, da bi delavca s tem, da mu damo jabolčnico piti mesto vina ali žganja, postavili na nižjo stopinjo človeške družbe. Vse eno pa je tako.

Trsna uš okužila in deloma pokončala je do sedaj na samem Štajarskem vže nad 9 tisoč oralov vinogradov; a dosti je še ljudi, ki niti ne verujejo, da tako škodljiva živalica res živi, temveč mislijo in celo trdijo, da možje, kateri njih opozarjajo na pretečo grozno nevarnost, ter njim svetujejo razna sredstva proti nji, da ti govorijo to le samo zategadel, da si ohranijo svoje službe, ali pa iz katerega drugega uzroka!

Ljudi tega mišljenja pa pri tem to malo skrbi, če je vsled trsne uši vže na tisoče prej premožnih posestnikov na Nižnejavstrijskem ubožalo; če se vinorejci gornje Madjarske in iz vipavske doline na Kranjskem selijo v Ameriko zato, ker njim doma ni več zaslužka in ker so ubožali vsled tega, ker niso o pravem času se poslužili njim priporočenih sredstev prosti trsni uši! Vinorejce pa, ki čaka, da mu filoksera vinograde pokonča, češ, da hoče prej videti, je li reč o trsni uši samo pravljica ali pa istina, ima naslednje navadno vže premalo gotovine, da bi mogel nasaditi si novo gorico, ki bi bila novim razmeram primerna. Tam toraj, kjer še uši ni, mogli bi občno ubožanje nekoliko s tem zabraniti, da bi posestniki pridno sadili sadno drevje tam, kjer ste zemlja in lega temu ugodni, in kjer se zemljišče s katero drugo kulturo ne da bolje upotrebiti. Ali tudi tu imamo opraviti s staro tmoglavostjo naših kmetov! Če njim priporočamo, sadno drevje saditi, izgovarjajo se, da ne bode, če bode toliko sadja, pa potem ono imelo nobene cene. Pravijo tudi, da se niti ne upajo svojim težakom dajati jabolčnice ali hruševca mesto vina, ker bi delavci s tem ne bili zadovoljni! No, mogoče, da se to v nekaterih krajih še izgodi, ali na škodo ljudstva, bode se predrugačilo to

še le prekmalo, in izhajati pri svojim gospodarstvu bode mogel takrat le tisti, kateri vže zdaj skrbi za prihodnost! Namenili smo se toraj, danes nekoliko besedi izpregovoriti o jabolčnici, in ne da bi zdravo in ceno pijačo dalje hvalili, hočemo samo navesti, kaj se o nji javi iz drugih krajev. (Dalje prih.)

Sejmovi. Dne 31. januarija v Dobovi. Dne 3. februarija pri sv. Juriji na Ščavnici, v Jarenini, v Jurkloštru, v Radgoni, na Vidmu in Zelenem travniku.

Dopisi.

Iz Savinjske doline. (O uradnijah.) Pred kratkim je dobil neki kmet iz sodnije poklic k neki obravnavi, se ve, da kakor je že navadno, v nemškem jeziku. Kmet pogleda in pravi, zakaj mu v slovenskem jeziku ne dajo, ker nemško ne razume. Sodnijski sluga mu na to razlaga, da v sodnijah ostane nemški jezik na večne čase uradni jezik, in še mnogo drugih neumnosti. Kmet je letal s tem sodnijskim poklicem od hiše do hiše in še v sosednjo vas, da bi mu kdo to nemško pisarijo razložil. Vjel je nekega „kunšnega“ čevljarja, ki mu je nekaj tolmačil, cesar sam ni razumel. Se ve, da mu je kmet za to modrijanost moral nekaj litrov dobre starine plačati. Obravnava je bila, pa brez našega kmeta, zakaj? Tisti „kunšni“ čevljar mu je vse sorte neumnosti pravil, in naš kmet ni vedel, kedaj ima v sodnijo iti. Kdo je škodo imel? Kdo drugi, kakor ta ubogi kmet. Pa zakaj? Zato, ker mu sodnija ni slovenskega pisma poslala. Kmetje slovenski, marsikateremu izmed Vas se je že enako godilo in se še godi. Bodite toraj pametni in storite v prihodnje tako, kakor Vam danes tukaj svetujem, namreč, ako dobi eden ali drugi izmed Vas iz kakega c. kr. urada, naj že bo sodnija ali davkarija, glavarstvo ali kateri drugi urad, kakšno pismo v nemškem jeziku, naj ga sicer tokrat vzprejme prosi ga potem pa v slovenskem jeziku. Ako bi se pa uradnik ali kakšen pisar temu ustavljal, pa recite: „Kako se glasi 19. člen osnovnih postav?“ Vsaki urad v našej lepej državi nam mora v našem maternem jeziku vsa potrebna pisma napraviti. To želijo tudi naš svitli cesar, ki vse svoje narode enako ljubijo. Če mi ravno taka bremena nositi moramo, kakor drugi narodi avstrijski, zakaj bi ravno tistih pravic ne imeli? Kdor bo te vrste čital, naj tudi drugim svojim sosedom to pove, da ne bodo tako varani, kakor je bil naš kmet. Ako pa kdo še več poduka o tem želi, naj se obrne na uredništvo „Slov. Gosp.“, ki bo gotovo rado vse potrebno storilo. Ne udajmo se!

Ciril.